

Diplomová práce Sáry Friedlaenderové s názvem Katarze 2020 je výsostně osobní výpovědí, zpovědí autorky, která po konzervatorních studiích činoherního herectví a tvorby písňového textu, po studiu herectví v bakalářském a navazujícím magisterském stupni na katedře autorské tvorby a pedagogiky DAMU hledá cestu sama k sobě. Odpovědí na naše ev. ptaní, co k tomu autorku vede, je právě diplomová práce, která vznikla z přesvědčivé potřeby se s touto pro ni velmi aktuální, ale i dlouhodobou otázkou vypořádat.

Jak sama v abstraktu uvádí:...“pomocí sebereflexe se autorka pokouší postihnout, jak se proměňovalo její chápání toho, jakou roli má umění ve společnosti a především v jejím životě“... „vrací se až do svého dětství, kde nachází odpovědi na některé dříve nevyjasněné otázky“... „pojem katarze představuje jako stěžejní proces ve směřování k přirozenosti, spokojenosti, tělesnému i duševnímu zdraví“.

Sářin současný stav jsem si pro sebe nazvala moratoriem Sáry Friedlaenderové. V psychologickém, sociálním, pedagogickém kontextu se jedná o období, které následuje např. po střední škole před začátkem vysokoškolských studií, nebo po absolutoriu vysoké školy, kdy dosud studující potřebuje odklad, čas před praxí, aby si lépe uvědomil, kde se právě nalézá. Dobou odkladu, možností zastavení, prozření, dokonce katarze se pro Sáru stává situace daná omezeními souvisejícími s pandemií covid 19.

Cesta herectvím, kterou by mnozí považovali za tu vysněnou, je pro Sáru čím dál tím více neuchopitelnou, stresující, pohřbívající Sářinu samotnou podstatu. Kdo jsem? Kým mám být? Co musím plnit a splnit, abych mohla tvořit? Autorka se tak nespokojuje s dosažením pomyslného vrcholu, ale vrací ji to zpět k sobě samé, k základním existenciálním otázkám. Dochází k přesvědčení, že tvorba, umění by mělo mít především hodnotu osobní, osobnostní, ne tržní. Zjišťuje, že není schopna tvořit pod tlakem vyvolaným očekáváním druhých i vlastním a že za tvorbu, umění lze považovat věci prostě lidské, průběžné, které jsou současnou společností opomíjeny, na které je zapomínáno.

Toto osobní hledisko je pro čtení diplomové práce podstatné. Leckterá vyjádření je nutné brát jako skutečně ryze autorčiny. Jsou často podloženy vybranými autoritami, jejichž citáty dokládají Sářin postoj, korespondují s jejím vnímáním, jsou pro ni inspirací.

Mezi citované autory mj. patří humanistický psycholog Carl R. Rogers, dánský filosof Soren Kierkegaard, biolog a filosof Stanislav Komárek, psycholog Jiří Kulka, zakladatel katedry autorské tvorby a pedagogiky autor, herec, psycholog Ivan Vyskočil. Důležité místo je věnováno súfijské typologii Enneagramu.

V korespondenci s humanistickou psychologií i Enneagramem se autorka vrací do doby dětství, kdy člověk věděl kým je a přirozeně směřoval k tomu, co je pro něj dobré, než začal podléhat vnějším nárokům (ať již skutečným, nebo pokřiveně vnímaným), kdy se snažil se přizpůsobit, aby byl přijat. Dalšími pojmy, ke kterým je v práci odkazováno, jsou příroda,

přirozený svět, kultura, kultivace, původnost, harmonie, jednota, dichotomie, tělesné a duševní zdraví. Otázka tvorby, tvořivosti, umění, autorství.

Závěr práce vyznívá až oslavně. Své prozření Sára připodobňuje k metafoře žab v teplé vodě, kdy ona je tou, která díky otřesu z pandemie prozřela, měla čas zbavit se nánosů a plnění diktovaných společností, nebo jí samou, dokázala vyskočit z hrnce, zatímco většinová společnost zůstává a usiluje o nastolení původního stavu přiškrcením plamene hořáku.

Co říci nakonec. Do psaní textu bylo vloženo velké množství práce. I když některé věci v nás jako v příjemcích mohou vyvolávat jiné otázky, jedná se o poctivou snahu o sebevyjádření, sebeporozumění, v autorčině vnímání s přesahem o porozumění věcem v širším kontextu. Se znalostí autorky, věřím, že bude pokračovat ve své tvorbě v podmínkách pro ni důležitých. Sára není na začátku a dosavadní zkušenosti na tomto poli jí jistě budou dobrým základem dalšího tvořivého směřování.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 9. 1. 2022

Eva Slavíková, KATaP